

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 22.3.2006

KOM(2006) 136 v konečnom znení

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE A EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU,**

**KTORÝM SA IMPLEMENTUJE PARTNERSTVO PRE RAST A ZAMESTNANOSŤ:
EURÓPA AKO PILIER NAJVYŠŠEJ KVALITY V OBLASTI PODNIKOVEJ
SOCIÁLNEJ ZODPOVEDNOSTI**

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE A EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU,

KTORÝM SA IMPLEMENTUJE PARTNERSTVO PRE RAST A ZAMESTNANOSŤ: EURÓPA AKO PILIER NAJVVYŠŠEJ KVALITY V OBLASTI PODNIKOVEJ SOCIÁLNEJ ZODPOVEDNOSTI

1. ÚVOD

Podniková sociálna zodpovednosť (PSZ) je koncepcia, v rámci ktorej spoločnosti na dobrovoľnom základe do svojich podnikových operácií, ako aj do interakcie so zúčastnenými stranami, začleňujú aj sociálne a environmentálne aspekty¹. Ide o podniky, ktoré sa rozhodnú konať nad rámec minimálnych právnych požiadaviek a záväzkov vyplývajúcich z kolektívnych zmlúv v záujme riešenia spoločenských potrieb. Vďaka PSZ môžu podniky všetkých veľkostí v spolupráci so svojimi zúčastnenými stranami napomáhať pri dosahovaní rovnováhy pri realizácii hospodárskych, sociálnych a environmentálnych cieľov. Či už v kontexte EÚ alebo v celosvetovom meradle sa PSZ stáva čoraz dôležitejšou témou v rámci diskusie o globalizácii, konkurencieschopnosti a trvalo udržateľnom rozvoji. Európska podpora PSZ je odrazom potreby chrániť spoločné hodnoty a zvyšovať úroveň solidarity a súdržnosti.

Od ukončenia studenej vojny prevláda trhové hospodárstvo vo väčšine krajín. Aj keď vďaka tomu vznikli nové podnikateľské príležitosti, súčasne vzniká aj zodpovedajúca potreba samooobmedzovania a mobilizácie na strane podnikateľskej obce v záujme sociálnej stability a prosperity moderných demokratických spoločností. Okrem toho, ako sa to uvádza aj vo výročnej správe Komisie za rok 2006 o pokroku dosiahnutom v rámci rastu a zamestnanosti², na popredných miestach programu EÚ sa objavujú také úlohy ako lepšia právna úprava a podpora podnikateľskej kultúry. Komisia je odhodlaná podporovať konkurencieschopnosť európskeho hospodárstva v kontexte obnovennej lisabonskej stratégie pre rast a zamestnanosť. V tejto súvislosti vyzýva európsku podnikateľskú obec na verejné preukázanie svojej odhodlanosti presadzovať trvalo udržateľný rozvoj, hospodársky rast a zvyšovanie počtu a kvality pracovných miest a intenzívnejšie realizovať svoj záväzok týkajúci sa PSZ vrátane spolupráce s ostatnými zúčastnenými stranami. Európa potrebuje viac ako kedykoľvek predtým aktívnych podnikateľov, pozitívny postoj k podnikaniu a dôveru a vieru v podnikanie. V Európe treba vytvoriť atmosféru, kde sa verejne oceňujú podnikatelia nielen vzhľadom na ich zisky ale aj ich významný podiel na riešení spoločenských úloh.

Komisia si preto želá vo výraznejšej miere politicky zviditeľniť aspekt PSZ, vyjadriť uznanie európskym podnikom za uskutočnené kroky v tejto oblasti a podporiť ich v ďalších činnostiach v tomto smere. Z dôvodu, že PSZ má v zásade charakter dobrovoľnosti v rámci podnikania, by sa prístup, v rámci ktorého by boli pre podnikanie potrebné dodatočné záväzky a administratívne požiadavky, mohol vnímať ako kontraproduktívny a v rozpore so zásadami lepšej právnej úpravy. Komisia považuje podniky za primárnych aktérov v procese PSZ, a preto verí, že stanovené ciele môže optimálne dosiahnuť práve v užšej spolupráci s európskou

¹ KOM(2001)366, konečné znenie

² KOM(2006)30, konečné znenie

podnikateľskou sférou. V tejto súvislosti Komisia oznamuje podporu založeniu európskej aliancie pre PSZ, koncepcie navrhutej na základe príspevkov od podniku aktívneho pri podpore PSZ. Ide o otvorenú alianciu európskych podnikov, podporu ktorej môže vyjadriť podnik akejkoľvek veľkosti. Ide o politickú alianciu zastrešujúcu nové ale aj už existujúce iniciatívy v oblasti PSZ na strane veľkých spoločností, MSP a zúčastnených strán. Aliancia nepredstavuje právny nástroj, a teda sa k nemu podniky, Komisia ani verejné orgány nebudú zaväzovať podpisom. Ide o politický proces na zlepšenie prijímania PSZ na strane európskych podnikov.

Podporu novej aliancie treba chápať ako základný prvok širšieho partnerstva, ktoré má Komisia v úmysle realizovať spolu so všetkými zúčastnenými stranami v rámci PSZ. Pri predkladaní tohto oznámenia Komisia čerpá zo skúseností nadobudnutých počas niekoľkých rokov verejnej diskusie a porád so všetkými zúčastnenými stranami, predovšetkým v kontexte európskeho viacstranného fóra o PSZ, na ktorom sa v roku 2004 predložila jeho záverečná správa. Komisia naďalej prikladá maximálny význam dialógu so zúčastnenými stranami a medzi nimi, a navrhuje opätovné organizovanie pravidelných stretnutí viacstranného fóra zameraných na plynulé mapovanie pokroku v oblasti PSZ v rámci EÚ.

2. PSZ NA PODPORU TRVALO UDRŽATEĽNÉHO RASTU A VÄČŠEJ A LEPŠEJ ZAMESTNANOSTI

EÚ sa v súčasnosti musí sústrediť na splnenie dvoch úloh v kontexte globálnej konkurencie a starnúceho obyvateľstva, ktorými sú zabezpečenie trvalo udržateľného rastu a zvyšovanie a skvalitňovanie zamestnanosti v záujme zachovania modelu európskej spoločnosti založeného na rovnakých príležitostiach, vysokej životnej úrovni, sociálnom začlenení a zdravom životnom prostredí. Komisia preto vyzvala na nové odštartovanie lisabonského programu uvedením Partnerstva pre rast a zamestnanosť vo februári 2005 a obnovením stratégie trvalo udržateľného rozvoja v decembri 2005. Z tohto dôvodu zazneli aj na neformálnom zasadnutí najvyšších predstaviteľov štátov a vlád v Hampton Court výzvy volajúce po inovatívnych prístupoch v záujme zvyšovania konkurencieschopnosti pri súčasnom zachovávaní európskych hodnôt. Zrevidovaná lisabonská stratégia sa sústreďuje na podporu rastu a zamestnanosti spôsobom, ktorý je plne v súlade s trvalo udržateľným rozvojom, čo zostáva všeobecným cieľom Európskej únie. Podniky, ako hnacia sila hospodárskeho rastu, vytvárania pracovných miest a inovácií, sú kľúčovými činiteľmi realizácie lisabonského programu a dosahovania cieľov trvalo udržateľného rozvoja.

Európa potrebuje, aby podniky urobili maximum z hľadiska zabezpečenia výrobkov a služieb, ktoré zvyšujú hodnotu pre spoločnosť, a pritom využívali podnikateľský duch a kreativnosť pri vytváraní hodnôt a zamestnanosti. Európa však nepotrebuje obyčajné podniky, ale podniky, ktoré prijímajú svoj diel zodpovednosti za situáciu v Európe. Vo svojom príspevku na jarnom zasadnutí Rady v marci 2005 Komisia uznala, že PSZ *„môže významne prispieť k trvalo udržateľnému rozvoju, a pritom posilňovať inovačný potenciál a konkurencieschopnosť Európy“*.³ V sociálnom programe⁴ Komisia oznámila, že v spolupráci s členskými štátmi a zúčastnenými stranami navrhne iniciatívy na posilnenie rozvoja a transparentnosti PSZ. V zrevidovanej stratégii trvalo udržateľného rozvoja⁵ Komisia vyzvala *„popredných predstaviteľov podnikateľskej sféry a ostatné kľúčové zúčastnené strany Európy, aby sa*

³ KOM(2005)24, konečné znenie.

⁴ KOM(2005)33, konečné znenie.

⁵ KOM(2005)658, konečné znenie.

zúčastnili s politickými predstaviteľmi na bezodkladnom zhodnotení strednodobých a dlhodobých politík potrebných pre trvalú udržateľnosť a navrhli ambiciózne obchodné reakcie, ktoré presahujú existujúce minimálne právne požiadavky.“

V marci 2005 Európska rada zdôraznila, že „pre podporu investícií a zabezpečenie atraktívneho základu pre podnikanie a prácu musí Európska únia doplniť svoj vnútorný trh a zabezpečiť priaznivejšie regulačné prostredie voči podnikaniu; pričom podniky musia na druhej strane rozvíjať zmysel pre sociálnu zodpovednosť.“ V integrovaných usmerneniach pre rast a zamestnanosť (2005-8) Rada odporučila členským štátom, aby „podporovali podniky v rozvoji svojej podnikovej sociálnej zodpovednosti.“ V rámci diskusie o PSZ poskytol Európsky parlament niekoľko významných príspevkov, najmä vo forme svojich uznesení z roku 2002⁶ a 2003⁷.

Na tomto základe Komisia prehodnotila prácu, ktorá sa vykonala v oblasti PSZ na úrovni EÚ, aby zosúladila svoj postoj s prioritami a pracovnými metódami stratégie pre rast a zamestnanosť. Komisia sa domnieva, že potenciál podnikov sa môže a má lepšie využívať na podporu trvalo udržateľného rozvoja a stratégie pre rast a zamestnanosť. V tomto duchu a dodržiavajúc priority svojej výročnej správy o pokroku v oblasti rastu a zamestnanosti za rok 2006 Komisia vyzýva európske podniky, aby „zaradili vyššiu rýchlosť“ a sprísnilili svoje záväzky v oblasti PSZ. Vďaka tomuto prístupu chce Komisia vytvoriť priaznivejšie prostredie pre všetkých aktérov v rámci PSZ a spolu so všetkými zúčastnenými stranami využívať potenciál PSZ vzhľadom na jej prínos k rozvoju európskych spoločností.

Postupy PSZ nie sú všeliakom a nedá sa očakávať, že len vďaka nim sa dosiahnu tieto výsledky. Nenahrádzajú verejnú politiku, ale pomáhajú pri dosahovaní mnohých politických cieľov, medzi ktoré patria napríklad:

- integrovanejšie trhy práce a vyššia úroveň sociálneho začlenenia, keďže sa podniky aktívne usilujú o prijímanie väčšieho počtu osôb zo znevýhodnených skupín;
- investovanie do zvyšovania kvalifikácie, celoživotného štúdia a zamestnateľnosti, čo je potrebné na zachovanie konkurencieschopnosti v hospodárstve s globálnymi znalosťami a na vyriešenie problému starnutia pracujúceho obyvateľstva v Európe;
- zlepšenie zdravia verejnosti v dôsledku dobrovoľných iniciatív podnikov v takých oblastiach, ako je marketing a označovanie potravín a netoxických chemických látok;
- lepšia realizácia inovácie, predovšetkým v súvislosti s inováciou, ktorá rieši spoločenské problémy, a to v dôsledku intenzívnejšieho vzájomného pôsobenia medzi externými zúčastnenými stranami a vytváraním pracovného prostredia, ktoré je priaznivejšie pre inováciu;
- racionálnejšie využívanie prírodných zdrojov a znížená miera znečistenia, predovšetkým vďaka investíciám do ekologickej inovácie a vďaka dobrovoľnému používaniu environmentálnych riadiacich systémov a označovania;
- pozitívnejšia predstava o podnikaní a podnikateľoch v spoločnosti, ktorá môže potenciálne pomôcť vybudovať priaznivejší postoj voči podnikateľstvu;

⁶ P5 TA(2002)0278

⁷ P5 TA(2003)0200

- väčší rešpekt voči ľudským právam, ochrane životného prostredia a základným pracovným normám, predovšetkým v rozvojových krajinách;
- znižovanie miery chudoby a dosahovanie pokroku v oblasti rozvojových cieľov tisícročia.

3. ZMENA EURÓPY NA PILIER NAJVIŠŠEJ KVALITY V OBLASTI PSZ

Odvtedy, ako Rada na svojom zasadnutí v Lisabone v marci 2000 apelovala na vnímanie sociálnej zodpovednosti spoločnosťami, sa v oblasti PSZ podarilo dosiahnuť značný pokrok. Významné kroky v tomto procese predstavovali zelená kniha (2001)⁸, oznámenie (2002)⁹ a založenie viacstranného fóra EÚ pre PSZ (fórum PSZ).

Fórum PSZ spojilo zástupcov podnikateľskej sféry, odborových organizácií a občianskej spoločnosti s Komisiou zohrávajúcou pomocnú úlohu. Komisia privítala prácu fóra, ako aj záverečnú správu z júna 2004. V tejto súvislosti vyjadrila súhlas so zúčastnenými stranami, že v prípade úplnej realizácie v tejto správe uvedených odporúčaní príslušnými zúčastnenými stranami by sa mohol dosiahnuť pokrok v rámci PSZ v európskom, ako aj v celosvetovom meradle. Fórum bolo úspešné tým, že pomohlo dosiahnuť dohodu medzi účastníkmi, ale zároveň odhalilo významné rozdiely v názoroch zúčastnených strán pochádzajúcich z podnikateľského prostredia a mimo neho. Na základe definovania PSZ Komisiou vznikla jednotná európska predstava o PSZ ako o *konceptii, v rámci ktorej spoločnosti dobrovoľne začleňujú sociálne a environmentálne otázky do svojich podnikateľských operácií a do svojho vzťahu so zúčastnenými stranami*. Fórum PSZ potvrdilo túto definíciu, pričom ďalej skúmalo jej rámec a hranice. Okrem toho toto fórum dosiahlo dohodu v otázke potreby ďalšieho zvyšovania informovanosti a zlepšovania spôsobilosti. Nepodarilo sa však dosiahnuť názorovú zhodu v otázkach, akými sú napríklad požiadavky pri podávaní správ v rámci spoločnosti alebo potreba európskych noriem v oblasti PSZ.

Informovanosť o PSZ a jej chápanie sa za posledných niekoľko rokov zlepšili, čiastočne v dôsledku fóra PSZ a ďalších opatrení podporovaných Komisiou. Zároveň iniciatívy podnikov a ďalších zúčastnených strán pomohli rozvoju PSZ na európskej aj na globálnej úrovni. Sociálny dialóg, predovšetkým na úrovni sektorov, je účinným prostriedkom podpory iniciatív v oblasti PSZ. Konštruktívnu úlohu v rámci vývoja osvedčených postupov v súvislosti s PSZ zohrávajú aj zasadnutia Európskej zamestnaneckej rady.

Napriek tomu by sa malo chápanie, implementácia a strategická integrácia PSZ európskymi podnikmi ďalej zlepšovať. Ďalej by sa mala posilňovať úloha zamestnancov, ich zástupcov a odborových zväzov v rozvoji a implementácii postupov PSZ. Externé zúčastnené strany, vrátane mimovládnych organizácií, spotrebiteľov a investorov, by mali zohrávať významnú úlohu pri podpore a odmeňovaní zodpovedného správania sa podnikov. Verejné orgány na všetkých úrovniach by mali ďalej zlepšovať súlad a dôslednosť svojich stratégií na podporu trvalo udržateľného rozvoja, hospodárskeho rastu a vytvárania pracovných miest.

Predstava EÚ o dlhodobej prosperite, solidarite a bezpečnosti zasahuje do medzinárodnej sféry. Európska Komisia uznáva prepojenie medzi chápaním PSZ v EÚ a na medzinárodnej úrovni. a domnieva sa, že by sa európske spoločnosti mali správať zodpovedne všade tam,

⁸ KOM(2001)366, konečné znenie.

⁹ KOM(2002)347, konečné znenie.

kde pôsobia, v súlade s európskymi hodnotami a medzinárodne dohodnutými normami a štandardmi.

Komisia uvažuje nad najlepším možným impulzom, ako zmeniť Európu na pilier najvyššej kvality v oblasti PSZ. V tejto súvislosti preskúmala záverečnú správu fóra o PSZ, ako aj názory zúčastnených strán, ktoré v tejto správe nie sú uvedené. Vzhľadom k tejto skutočnosti je potrebné nájsť nový prístup inšpirujúci vyšší počet podnikov - primárnych aktérov v tejto oblasti - k účasti na PSZ.

4. EURÓPSKA ALIANCIA PRE PSZ

Komisia preto podporuje uvedenie Európskej aliancie pre PSZ opísanej v dokumente priloženom k tomuto oznámeniu. Táto aliancia politicky zastrešuje nové ale aj existujúce iniciatívy v oblasti PSZ na strane veľkých spoločností, MSP a ich zúčastnených strán.

Aliancia má otvorený charakter a vyzýva európske podniky všetkých rozmerov, aby jej dobrovoľne vyjadrili svoju podporu. Aliancia nie je právnym subjektom, a teda podniky, Komisia alebo iné verejné orgány sa k nej nezaväzujú podpisom. Neexistujú formálne požiadavky na vyjadrenie podpory aliancii a Európska komisia nebude viesť zoznam spoločností, ktoré ju podporujú. Príspevkom Komisie k aliancii bude ďalšia podpora PSZ v súlade s bodmi kapitoly 5 tohto oznámenia. Z uvedeného pre Komisiu nevyplývajú nijaké nové finančné záväzky.

Komisia očakáva od aliancie, že bude mať výrazný vplyv na postoj európskych podnikov voči PSZ a na ich pozitívne zapojenie sa do riešenia sociálnych a environmentálnych otázok. Vďaka aliancii by sa mali vytvárať nové partnerské vzťahy medzi zúčastnenými stranami a nové príležitosti pre tieto strany v ich úsilí o podporu PSZ. Aliancia je teda hnacou silou mobilizujúcou zdroje a kapacity európskych podnikov a zúčastnených strán. Dobrovoľný záväzok európskych podnikov voči aliancii a pomocná úloha Komisie v rámci jej politik a nástrojov – podľa vhodnosti – bude posilňovať rozvoj PSZ v rámci EÚ a v zahraničí. Výsledky dosiahnuté alianciou sa majú chápať ako dobrovoľný príspevok podnikov k dosahovaniu cieľov opätovne stanovených v lisabonskej stratégii a v zrevidovanej stratégii trvalo udržateľného rozvoja. Tieto výsledky však budú závisieť aj od angažovanosti zúčastnených strán, ktoré majú možnosť naplno využiť možnosti ponúkané alianciou.

V záujme zlepšenia transparentnosti, viditeľnosti a dôveryhodnosti postupov v rámci PSZ vyzýva Komisia podniky podporujúce alianciu, aby poskytovali dostupné informácie všetkým zúčastneným stranám, ktorými sú napríklad spotrebitelia, investori a široká verejnosť. O prezentovanie stratégií, iniciatív, svojich výsledkov, prípadne osvedčených postupov v oblasti PSZ spôsobom, ktorý je ľahko dostupný verejnosti, by sa mali zaujímať predovšetkým veľké spoločnosti. Okrem toho bude Komisia naďalej podporovať zúčastnené strany pri rozvíjaní svojich schopností posudzovať a hodnotiť postupy v rámci PSZ.

Komisia si uvedomuje, že PSZ sa nemôže dostatočne rozvíjať bez aktívnej podpory a konštruktívnej kritiky zo strany zúčastnených strán pochádzajúcich z iného ako podnikateľského prostredia. Jej podpora aliancii nie je náhradou za ďalší dialóg so všetkými zúčastnenými stranami. Komisia bude naďalej odhodlane pomáhať pri uskutočňovaní tohto dialógu, vrátane organizovania pravidelných kontrolných stretnutí viacstranného fóra.

5. NAVRHOVANÉ OPATRENIA NA PODPORU ĎALŠIEHO ROZVOJA POSTUPOV PSZ

V rámci ďalšej podpory PSZ sa Komisia sústreďí na tieto aspekty:

- **Zvyšovanie informovanosti a výmena osvedčených postupov.** Komisia bude pokračovať v zvyšovaní informovanosti o PSZ a v podpore výmeny osvedčených postupov, keďže sa PSZ ďalej vyvíja, a to s dôrazom na MSP, na členské štáty, v ktorých je PSZ menej známym pojmom, ako aj na prístupujúce a kandidátske krajiny. Bude tak konať v rámci posilneného partnerstva s podnikmi a so všetkými zúčastnenými stranami, vrátane vnútroštátnych a regionálnych orgánov. Komisia bude ďalej podporovať dobrovoľné nástroje v oblasti životného prostredia, ako napríklad systémy environmentálneho riadenia a program označovania environmentálnou značkou (ecolabel). Podporovať sa budú aj iné iniciatívy zamerané na informovanie občanov o sociálnych a environmentálnych otázkach a o účinkoch ich spotrebiteľských a investičných rozhodnutí.
- **Podpora viacstranných iniciatív.** Zaangažovanie zúčastnených strán zvyšuje efektívnosť iniciatív PSZ, preto Komisia bude organizovať pravidelné kontrolné stretnutia viacstranného fóra o PSZ. Na účely zvýšenia informovanosti o PSZ a ďalšieho zvyšovania jej dôveryhodnosti bude Komisia ďalej propagovať a podporovať iniciatívy PSZ prostredníctvom zúčastnených strán, vrátane sociálnych partnerov a mimovládnych organizácií, a to predovšetkým na úrovni sektorov. Vhodným príkladom takejto iniciatívy je európska platforma pre výživu. V tomto ohľade zohrávajú významnú rolu aj sektorové výbory pre sociálny dialóg.
- **Spolupráca s členskými štátmi.** V Európe existuje všeobecná zhoda názorov na definíciu PSZ, hoci sa jej presný charakter a charakteristiky v rozličných národných a kultúrnych súvislostiach líšia. Okrem toho majú členské štáty k dispozícii množstvo nástrojov na podporu PSZ. Spolupráca s členskými štátmi a prístupujúcimi krajinami, predovšetkým v rámci skupiny národných predstaviteľov na najvyššej úrovni pre PSZ, je preto významným aspektom politiky Komisie v oblasti PSZ. V rámci členských štátov môže byť regionálna úroveň vhodnou úrovňou pre opatrenia na podporu PSZ, najmä v prípade malých a stredne veľkých podnikov.
- **Informácie pre spotrebiteľa a transparentnosť.** Spotrebiteľia zohrávajú závažnú úlohu pri vytváraní motivácie pre zodpovednú výrobu a zodpovedné správanie sa podnikov. Očakáva sa od nich realizácia rozhodujúcich rozhodnutí, pokiaľ ide o výber a podporu kvalitných výrobkov a spoločností. V súčasnosti spotrebiteľom chýbajú jasné informácie o spoločenskom a environmentálnom charaktere výrobkov a služieb, vrátane informácií o dodávateľskom reťazci. Komisia po porade so všetkými príslušnými zúčastnenými stranami preskúma potrebu ďalších dobrovoľných opatrení v záujme dosiahnutia cieľov transparentnosti a poskytovania informácií vo vzťahu k spotrebiteľom vrátane otázok zdravia verejnosti.
- **Výskum.** Prejavuje sa potreba interdisciplinárneho a účinnejšieho výskumu PSZ, predovšetkým pokiaľ ide o: prepojenia medzi PSZ, konkurencieschopnosťou a trvalo udržateľným rozvojom na makro-úrovni a na mezo-úrovni; účinnosť PSZ pri dosahovaní sociálnych a s environmentálnych cieľov; otázky ako inovácia, riadenie spoločností, priemyselné vzťahy či zásobovací reťazec. Samotná PSZ realizovaná malými a stredne veľkými podnikmi predstavuje významný predmet výskumu, ale mala by sa primerane prejavovať aj v iných oblastiach výskumu PSZ. Okrem toho si

celoživotné sociálne účinky procesov, výrobkov a služieb zaslúžia väčšiu pozornosť. Na základe štyroch výskumných projektov PSZ financovaných šiestym výskumným rámcovým programom Komisia preskúma možnosti ďalšej podpory výskumu PSZ ako súčasti nasledujúceho siedmeho rámcového programu.

- **Vzdelávanie.** Na to, aby sa PSZ stala súčasťou hlavných obchodných a podnikateľských postupov, musia sa v radoch budúcich podnikateľov, predstaviteľov podnikov, manažérov a zamestnancov spoločností rozšíriť správne znalosti a schopnosti. Aj PSZ je predmetom celoživotného štúdia. Komisia vyzýva obchodné školy, univerzity a ostatné vzdelávacie inštitúcie, aby PSZ začlenili do svojho vzdelávania ako prierezový predmet, predovšetkým do študijných plánov budúcich manažérov a absolventov vysokých škôl.
- **Malé a stredné podniky.** Ak sa má schopnosť PSZ prispievať k rastu a zamestnanosti a k trvalo udržateľnému rozvoju v Európe plne využívať, bude kolektívny účinok PSZ praktizovaný malými a stredne veľkými podnikmi mimoriadne dôležitý. Komisia uznáva, že je potrebný osobitný postoj, aby sa PSZ presadila medzi malými a stredne veľkými podnikmi. Takýto postoj si vyžaduje venovanie väčšej pozornosti činnostiam už vykonávaným mnohými MSP v oblasti PSZ. Vyžaduje si to aj aktívnu spoluprácu so sprostredkovateľskými organizáciami a s poskytovateľmi pomoci. Komisia bude pomáhať pri výmene skúseností v súvislosti s tým, ako najlepšie podporovať a podnecovať PSZ medzi malými a stredne veľkými podnikmi v Európe.
- **Medzinárodný rozmer PSZ.** Komisia bude pokračovať v globálnej podpore PSZ s cieľom maximalizovať príspevok podnikov k dosahovaniu Rozvojových cieľov tisícročia OSN. Vyhlásenie tripartity Medzinárodnej organizácie práce o zásadách týkajúcich sa nadnárodných podnikov a sociálnej politiky, usmernenia OECD pre nadnárodné podniky a iniciatíva OSN pod názvom Global Compact, ako aj ďalšie referenčné nástroje a iniciatívy predstavujú medzinárodné orientačné body pre zodpovedné správanie sa podnikov. Komisia sa zaviazala, že bude podporovať informovanosť o týchto dokumentoch a ich implementáciu a že bude spolupracovať s ostatnými vládami a zúčastnenými stranami na zvyšovaní ich efektívnosti.

Komisia bude naďalej pokračovať v plnení svojej vedúcej úlohy v rámci zabezpečovania vysokého štandardu v oblasti životného prostredia na medzinárodnej úrovni. Komisia sa sústreďí na cieľ posilňovať aspekt trvalo udržateľného rozvoja v kontexte dvojstranných obchodných rokovaní a podporovať základné pracovné normy v rámci dvojstranných dohôd. Komisia bude podporovať začlenenie ustanovení na účely medzinárodne dojednaných nástrojov PSZ a sústreďí sa na riešenie otázok súvisiacich s PSZ v dialógu dvoch strán. Komisia je zároveň odhodlaná využívať obchodné stimuly v záujme podpory rešpektovania hlavných medzinárodných zásad v oblasti ľudských/pracovných práv, ochrany životného prostredia a riadenia, a to predovšetkým formou „Generalizovaného systému preferencií Plus“ EÚ, ktorý vstúpil do platnosti 1. januára 2006. Komisia bude posilňovať svoju spoluprácu s Medzinárodnou organizáciou práce na podporu dôstojnej práce, vrátane pilotného projektu o obchode a ukazovateľoch dôstojnej práce v rozvojových krajinách. Okrem toho Komisia vypracuje v roku 2006 oznámenie o dôstojnej práci.

Komisia prediskutuje s partnerskými krajinami a príslušnými zúčastnenými stranami spôsoby podpory PSZ v rámci dohody z Cotonou a novej stratégie pre Afriku¹⁰ a okrem toho navrhne, aby sa táto otázka prediskutovala na Euro-africkom obchodnom fóre, ktoré sa bude konať na jeseň roku 2006.

Komisia bude sledovať ďalšie relevantné medzinárodné procesy, napríklad prácu osobitného predstaviteľa OSN pre ľudské práva a nadnárodných korporácií a iných obchodných podnikov, možné vypracovanie noriem ISO o sociálnej zodpovednosti a sektorové iniciatívy ako napríklad certifikačné schéma Kimberlejského procesu pre medzinárodný obchod s neopracovanými diamantmi .

6. ZÁVER: POTREBA PARTNERSKÉHO VZŤAHU MEDZI VŠETKÝMI ZÚČASTNENÝMI STRANAMI

Komisia sa jednoznačne domnieva, že PSZ má význam pre všetkých občanov Európy, pretože ide o aspekt európskeho sociálneho modelu. PSZ môže prispieť k trvalo udržateľnému rozvoju, a pritom zvýšiť inovačný potenciál a konkurencieschopnosť Európy, čím prispeje k lepšej zamestnatelnosti a vytváraniu pracovných miest. Ďalšia podpora PSZ je ústrednou témou nového partnerstva pre „rast a zamestnanosť“, ako aj hybnou silou realizácie cieľov trvalo udržateľného rozvoja. Komisia vyzýva všetky zúčastnené strany, aby prispeli k implementácii tejto ambicióznej novej iniciatívy. Ponúka pritom úzke partnerstvo s členskými štátmi, podnikmi (prostredníctvom aliancie uvedenej v prílohe) a so všetkými zúčastnenými stranami v procese zmeny Európy na pilier najvyššej kvality v kontexte PSZ, pretože práve v tejto oblasti sa odzrkadľujú základné hodnoty EÚ. Komisia o rok vyhodnotí vývoj PSZ v Európe po diskusii v rámci viacstranného fóra pre PSZ.

¹⁰

KOM(2005)489, konečné znenie.

PRÍLOHA

EURÓPA AKO PILIER NAJVVYŠŠEJ KVALITY V OBLASTI PODNIKOVEJ SOCIÁLNEJ ZODPOVEDNOSTI

EURÓPSKA ALIANCIA PRE PSZ

PSZ JE DÔLEŽITÁ PRE NÁS VŠETKÝCH

Význam podnikovej sociálnej zodpovednosti spočíva v odraze základných hodnôt spoločnosti, v ktorej chceme žiť. Je dôležitá pre jednotlivé podniky, veľké alebo malé, ktoré môžu prostredníctvom inovatívnych výrobkov a služieb, nových schopností a zaangažovania zúčastnených strán zlepšiť z krátkodobého aj dlhodobého hľadiska svoje hospodárske, environmentálne a sociálne charakteristiky. Je dôležitá pre ľudí pracujúcich v podnikoch a pre podniky, ktorým môže pomôcť vytvoriť prospešnejšie a inšpirujúcejšie pracovné prostredie. Zároveň má význam aj pre tých, ktorí nakupujú od podnikov, pre spotrebiteľov, ktorí venujú stále väčšiu pozornosť spoločenskému či environmentálnemu charakteru výrobkov a služieb, ktoré kupujú. Je dôležitá pre miestne komunity, kde pôsobia podniky - komunity, ktoré chcú vedieť, že žijú medzi organizáciami zdieľajúcimi ich hodnoty a starosti. Takisto je významná pre investorov, ktorí cítia, že treba podporovať zodpovedné správanie sa podnikov, ale aj pre ľudí z ostatných častí sveta, ktorí od európskych podnikov očakávajú, že sa budú správať v súlade s európskymi a medzinárodnými hodnotami a zásadami. A rovnako dôležitá je aj pre naše deti a budúce generácie, ktoré chcú žiť vo svete rešpektujúcom ľudí a prírodu.

SNAHA O TRVALO UDRŽATEĽNÉ TRHOVÉ HOSPODÁRSTVO

V posledných 15 rokoch sa dôsledné dodržiavanie PSZ podnikmi, ako aj celkovo podporujúca úloha verejných orgánov vo vzťahu k PSZ stali mimoriadne dôležitými vzhľadom na jej príspevok k rešpektovaniu ľudských práv a úlohy práva, ako aj trvalo udržateľného fungovania demokracie a trhového hospodárstva, nezávisle od toho, či sa tak deje v miestnom, národnom, európskom alebo globálnom rozsahu. Na to, aby sa trhové hospodárstvo stalo úspešným hospodárskym modelom, musí vychádzať z určitých zásadných predpokladov: na jednej strane účinné a súdržné právne predpisy a regulačný rámec; na druhej strane samoobmedzovanie a samokontrola, ako aj proaktívne prostredie inovácie a podnikateľského ducha, čestnosti a dôveryhodnosti: toto všetko sú nevyhnutné prvky na vytvorenie vysokej úrovne hospodárskeho úspechu, environmentálnej ochrany, sociálnej súdržnosti a prosperity. S týmto cieľom sa popredné podniky v Európe viac ako kedykoľvek predtým podieľajú na procese hľadania, učenia a inovácie v súvislosti s riadením, manažmentom, dialógom so zúčastnenými stranami a vývojom výrobkov, čím sa z podnikovej a výrobnjej zodpovednosti stáva prirodzená súčasť ich každodenných podnikateľských postupov a konkurencieschopnosti. Malé podniky, ako kľúčová hnacia sila pre rast a zamestnanosť v Európe, majú možnosť ponúknuť v oblasti podnikovej zodpovednosti rovnako veľa ako veľké podniky, aj keď neraz zaujímajú k PSZ neformálnejší a intuitívnejší postoj. Na základe globalizácie a s ňou súvisiacich štrukturálnych zmien podniky menia svoje očakávania, ktoré podporujú aj ostatné zúčastnené strany, a podieľajú sa na rizikách a možnostiach zodpovednosti a inovácie. Dialóg so zúčastnenými stranami pomáha podnikom predvídať a riešiť sociálne a environmentálne problémy, ktoré môžu ovplyvniť budúcu konkurencieschopnosť.

EURÓPSKA ALIANCIA PRE PSZ

V súvislosti s tým Európska komisia podporuje členov podnikateľskej obce kladúcich základy Európskej aliancie pre PSZ. Ide o alianciu otvorenú pre podniky zdieľajúce rovnaké ambície: urobiť z Európy pilier najvyššej kvality v oblasti PSZ na podporu súťaživého a trvalo udržateľného podnikového a trhového hospodárstva. Základom tejto iniciatívy je partnerstvo. Toto partnerstvo je založené na dohode, že priority Európskej stratégie pre rast a zamestnanosť v plnej miere zodpovedajú úlohám rastúcej globálnej súťaže, demokratickým trendom a trvalo udržateľnej budúcnosti.

Realizácia tejto stratégie je dôležitá pre zabezpečenie trvalo udržateľného rastu v Európe, ako aj európskeho spôsobu života. Aliancia vychádza z myšlienky, že PSZ môže prispieť k dosiahnutiu trvalo udržateľného rozvoja, a pritom zvýšiť inovačný potenciál a konkurencieschopnosť v Európe, čím prispeje k zlepšeniu zamestnatelnosti a k vytváraniu pracovných miest. Aliancia sa usiluje o podporu PSZ ako podnikateľskej príležitosti na vytváranie víťazných situácií pre podniky a pre spoločnosť a uznáva, že PSZ predstavuje dobrovoľný podnikateľský postoj, ktorý vyjadruje rozmanitosť európskeho podnikania. Zatiaľ čo podniky sú prvoradými hráčmi v oblasti PSZ, verejné orgány na miestnej, národnej a európskej úrovni majú zohrávať pri podpore PSZ pomocnú úlohu. Iniciatíva aliancie vychádza z predchádzajúcich diskusií s podnikateľmi a zúčastnenými stranami. Skúsenosti získava predovšetkým od Európskeho viacstranného fóra pre PSZ, ktoré je najväčšou iniciatívou podporovanou Európskou komisiou. Toto fórum poskytlo platformu pre európskych predstaviteľov podnikateľskej sféry, zamestnávateľov, odborových organizácií a občianskych spoločenských organizácií, ktorí sa podieľajú na inovatívnom procese učenia sa a dialógu a ktorí súhlasia s odporúčaniami pre efektívnejšie postupy PSZ. Využíva aj európsku kampaň na podporu PSZ medzi MSP a množstvo ďalších podnikateľských a zamestnávateľských iniciatív. Ďalšou kľúčovou hnacou silou tejto aliancie je Európsky orientačný plán pre podniky v oblasti PSZ – 2010, prostredníctvom ktorého popredné spoločnosti a podnikateľské siete vyjadrili svoje predstavy a priority vzhľadom na súťaživé a trvalo udržateľné podniky z európskej perspektívy.

Aliancia položila pre partnerov základy na podporu PSZ v budúcnosti. Vyvíja sa v nasledujúcich troch oblastiach činností:

- zvyšovanie informovanosti a zlepšovanie znalostí o PSZ a podávanie správ o výsledkoch;
- pomoc pri vytváraní a využívaní otvorených koalícií pre spoluprácu;
- zabezpečovanie priaznivého prostredia pre PSZ.

ZVYŠOVANIE INFORMOVANOSTI A ZLEPŠOVANIE ZNALOSTÍ O PSZ

Aliancia bude skúmať a podporovať kreatívne spôsoby výmeny a šírenia osvedčených postupov, iniciatív a nástrojov v oblasti PSZ s cieľom urobiť ich použiteľnými pre podnikateľov v praxi, pre politických vedúcich činiteľov, spotrebiteľov, investorov a pre širokú verejnosť na všetkých úrovniach v Európe a v zahraničí. Mimoriadna pozornosť sa bude venovať propagovaniu PSZ medzi podnikmi všetkých rozmerov takým spôsobom, ktorý lepšie vyhovuje súčasným a budúcim podmienkam a úlohám.

Pri súčasnom zohľadnení existujúcich iniciatív aliancia opätovne potvrdzuje potrebu ďalšej podpory multidisciplinárneho výskumu PSZ na európskej úrovni, predovšetkým jej účinkov na konkurencieschopnosť a trvalo udržateľný rozvoj. Väčšia zaangažovanosť univerzít a vedeckých odborníkov, ako aj neustály dialóg a spolupráca s občianskou spoločnosťou sú v tejto súvislosti mimoriadne dôležité.

Významný príspevok k budúcej európskej konkurencieschopnosti a trvalej udržateľnosti bude závisieť od vzdelávania, ktoré zaujme vedúcu úlohu v programe PSZ. Aliancia bude podporovať začlenenie PSZ a otázok súvisiacich s trvalo udržateľným rozvojom do tradičných kurzov, študijných plánov budúcich manažérov a absolventov vysokých škôl a univerzít, exekutívneho vzdelávania a do programov ďalších vzdelávacích inštitúcií.

POMOC PRI VYTVÁRANÍ A VYUŽÍVANÍ OTVORENÝCH KOALÍCIÍ PRE SPOLUPRÁCU

Vzhľadom na rozsiahly charakter PSZ a na rozmanitosť európskeho a medzinárodného podnikateľského terénu, partneri aliancie určili pre svoju činnosť niekoľko prioritných oblastí:

- podpora inovácie a podnikavosti v oblasti trvalo udržateľných technológií, výrobkov a služieb uspokojujúcich spoločenské potreby;
- pomoc malým a stredne veľkým podnikom pri ich rozvoji a raste;
- pomoc podnikom pri začleňovaní sociálnych a environmentálnych hľadísk do svojich podnikateľských operácií, najmä do tých, ktoré sú súčasťou zásobovacieho reťazca;
- zlepšovanie a rozvíjanie schopností zamestnateľnosti;
- lepšia odozva na diverzitu a úlohu rovnakých príležitostí, pri zohľadnení demografických zmien a rýchleho starnutia európskej populácie;
- zlepšovanie pracovných podmienok, aj v spolupráci so zásobovacím reťazcom;
- inovácia v oblasti životného prostredia s mimoriadnym dôrazom na začlenenie ekologickej efektívnosti a úspor energie do výrobného procesu a procesu poskytovania služieb;
- rozšírenie proaktívneho dialógu a zaangažovanie všetkých zúčastnených strán;
- ďalšie riešenie úlohy transparentnosti a komunikácie v záujme lepšej zrozumiteľnosti nefinančnej charakteristiky podnikov a organizácií pre všetky zúčastnené strany a ich lepšieho súladu s finančnými charakteristikami;
- pôsobenie za hranicami Európskej únie sociálne a environmentálne zodpovedným spôsobom, akým pôsobia podniky v Európskej únii.

Týmito prioritnými oblasťami sa budú zaoberať „otvorené koalície spolupráce“ spájajúce podniky ochotné riešiť tieto otázky vo forme „laboratórnych poradí“, aby sa preskúmali a vypracovali spoločné prevádzkové projekty za pomoci príslušných odborníkov a zúčastnených strán a s podporou Európskej komisie.

ZABEZPEČENIE PRIAZNIVÉHO PROSTREDIA PRE PSZ

S novou Európskou stratégiou pre rast a zamestnanosť a prostredníctvom iniciatívy pre lepšiu reguláciu sa Európska komisia a členské štáty EÚ zaviazali vytvoriť a posilňovať prostredie priaznivé pre podnikanie, v ktorom sa môžu podnikatelia a podniky rozvíjať a rásť.

Okrem toho Európska komisia zintenzívni svoju politiku propagácie dobrovoľných a inovačných snáh podnikov v oblasti PSZ, a to podporovaním osvedčených postupov a ich šírenia v rámci posilneného partnerstva s podnikmi a všetkými zúčastnenými stranami, ako aj s vnútroštátnymi orgánmi. Bude sa usilovať o konzistenciu vo všetkých politických oblastiach a prípadne aj o integráciu podpory PSZ. V snahe dosiahnuť úspech v tejto úlohe budú partneri z aliancie vytvárať podobné zoskupenia na vnútroštátnej úrovni, a tak inšpirovať a podporovať podobné iniciatívy v krajinách, ktoré o to prejavia záujem. Aliancia podporuje organizáciu kontrolných stretnutí so všetkými zúčastnenými stranami, ktoré sa začnú usporadúvať v roku 2006 a ktorých cieľom je zistiť, aký pokrok sa dosiahol v súvislosti s odporúčaniami Európskeho viacstranného fóra pre PSZ a v ďalších trendoch, zmenách a inováciách v oblasti PSZ.

ZÁVER A ĎALŠIE KROKY

Pre úspešnosť tejto aliancie sú mimoriadne dôležitými aspektmi zaangažovanosť, vzájomná dôvera a dialóg. Aliancia bude odzrkadlením výsledkov dosiahnutých jej partnermi v rámci dohodnutých iniciatív a prioritných oblastí. Partneri sa dohodli na tom, že na účely koordinácie a komunikácie bude aliancia využívať súčasné podnikateľské štruktúry, ktoré sa aktívne podieľajú na práci v oblasti PSZ. Ďalej súhlasia s tým, že sa budú vzájomne informovať o svojej činnosti prostredníctvom porád na najvyššej úrovni a že aliancii oznámia výsledky dosiahnuté v súvislosti s Európskou stratégiou pre rast a zamestnanosť.

Nastal čas, aby sa z Európy stal pilier najvyššej kvality v oblasti PSZ – poslaním aliancie je túto úlohu uskutočniť.